

**FERNANDO PÉREZ-BARREIRO NOLLA, IN MEMORIAM.
TRAZOS DA GALICIA DE FERNANDO
PÉREZ-BARREIRO NOLLA**

Xulio Ríos

Instituto Galego de Análise e Documentación Internacional
(<http://www.igadi.org/>)
xulio.rios@hotmail.com

A Fernando, en boa medida, defíneo a busca reflexionada e serena da orixinalidade, un persistente empeño que ten a súa raíz non nun snobismo trasnoitado ou ata nun mimetismo mercantil tan en boga hoxendía —ata no mundo das letras—, senón na preocupación intelectual pola identificación dos eixes profundos que conforman a nosa identidade e nos que deba fundamentarse todo o noso desenvolvemento social. Fernando é un símbolo desa apelación constante ao ser colectivo para recuperar capacidades críticas e creativas que alenten un discurso autóctono e fóra do común.

Esa é a Galicia aínda por descubrir e a Galicia que pode achegar algo de interese ao mundo, obra de persoas que cren nun modelo flexible que avanza co tempo pero que ten perfectamente trazadas as vigas que conforman a súa particular constelación. Esa diferenza é a que cómpre cultivar para evitar o desencanto e sortear a tentación de reiterar en clave galega as múltiples uniformidades que proliferan no mundo de hoxe. E resulta paradoxal que en Galicia, un pobo que tanto tempo perde en virar e virar sobre si mesmo con teimas que arrepián pola súa reiteración, carezamos tanto dun esforzo xenuíno como o desenvolvido por Fernando ao longo de toda a súa vida ata converterse nunha rara avis da nosa contorna.

Sen dúbida, nesa circunstancia influíu positivamente o feito de radicarse fóra tantos anos, sen por iso afastarse do seguimento e o compromiso coas cousas do país, afiando as súas ideas, contrastándoo coas experiencias inmediatas do seu contacto co universo británico e o seu cosmopolitismo peculiar e enriquecéndose cun talante positivo ben distante das morriñas. Fernando era un adaptado integral entendido como aquela persoa que interioriza as claves universais da cultura, calquera que esta sexa, non fraccionable, nutriente do espírito.

É ben coñecida a querenza de Fernando polas linguas, un favor correspondido con dotes naturais sorprendentes asentadas nunha constancia e capacidade de traballo verdadeiramente admirables. Sobra argumentalo, e aí está o seu labor e os seus recoñecementos múltiples, pero si compre

destacar que desde ese compromiso, fuxiu sempre do concepto que asocia de xeito limitativo cultura e lingua, unha identificación que pesa como unha lousa sobre nós, con efectos severamente limitantes, no conceptual, no institucional e no alternativo.

O debate sobre a lingua, tan actual nos nosos días, é enormemente empobrecedor e caricaturesco e nel, ademais da crítica aos “liquidacionistas”, bótase en falla a autocrítica mesmo entre aqueles que defendemos a imperiosa necesidade dunha vontade normalizadora (cabe recoñecer, por exemplo, as carencias do noso compromiso co fomento do coñecemento doutras linguas, cando debiera ser o galeguismo o abandeirado dese proceso, fendendo así un argumento maniqueo que outorga relativa credibilidade aos contrarios da normalización). A aposta polo plurilingüismo é consubstancial á identidade de Fernando.

Achegándonos un pouco máis, poderíamos concluír que, en certa medida, na súa perspectiva, o de Galicia é un problema de expresión e de expresividade, no que pesan graves taras, tamén psicolóxicas, que conforman o noso ánimo e a nosa maneira de ser. A clave da motivación de Fernando, expresada igualmente en termos do país que arelaba, consiste en achegar algo interesante, algo distintivo, creativo e construtivo, que permita o noso avance social pero tamén a nosa achega ao global porque ambos aspectos son totalmente inseparables, para ensinar e para aprender. É aí onde o sentido da resistencia, tan predominante hoxe pero á defensiva, ten todas as de gañar e onde o esforzo pola relevancia pode liquidar todo asomo de vulgaridade, o maior dos perigos para a nosa supervivencia como sociedade e como país-cultura.

Son enormes as enerxías que estragamos na auto-destrución, iso que se presenta como un recoñecemento da diversidade suicida que cómpre “admitir”. Fernando percibíao á perfección dende a súa atalaia inglesa, lamentando o escaso vigor, a creatividade auténtica e o narcisismo do noso pequeno mundo, factores tan daniños como a hostilidade manifesta. Esa distancia, libre de servidumes, permitiulle entender a “anormalidade social” do noso país e formular críticas, ideas e propostas que deberían considerarse con atención porque nelas recoñécese un pensar distinto, enriquecedor, e vertebrado sobre eixes diferentes do común.

Saber o que somos significa auto-examinarnos, mirarnos nos fundamentos e identificar as nosas vantaxes comparativas. É aí onde podemos atopar eses puntos de inflexión que reclamaba Fernando para transcender as nosas carencias e crear Galicia en todas as ordes, xa falemos da cultura, da sociedade, da economía ou da política, dimensións todas elas onde esa enerxía debe fluír de modo complementario. E ese proceso soamente pode facerse dende a identificación do mundo ao que pertencemos e das singularidades que o rodean, explorándoas e dignificándoas.

Nese sentido, Fernando conecta coa tradición galeguista mais xenuína, a que imaxinaba a importancia de estar dentro e fóra nun mundo que consideraba ante todo un espazo de humanidade, por riba de países, estados, linguas e culturas. Esa concepción, que atopamos claramente na xeración Nós e que delimitaba a existencia en Galicia dunha vangarda intelectual que

actuaba en perfecta sincronía co pensamento mais avanzado do seu tempo, con figuras tan destacadas, é unha débeda aínda por saldar na Galicia de hoxe.

Con esa cordialidade que sempre o caracterizou, Fernando reivindicou constantemente imaxinación e atrevemento para construír a nosa identidade sen simplificacións nin monotonías e con comportamentos proactivos, actitudes amputadas non soamente polo franquismo senón tamén polo que cualifica de neogaleguismo posterior á guerra civil, amosándose claramente insatisfeito tanto coas fórmulas institucionais como coas estreiteces das visións suxeridas polos movementos socio-políticos de maior significación na Galicia contemporánea. Crear discurso, crear pensamento é fundamental para calquera proxecto e aí atéíganos o baleiro.

O espazo de Fernando nunca foi un referente físico-territorial senón un dominio interdependente, situado en calquera canto —e por tanto ausente de periferias— onde flúen as facultades humanas, esa xeografía peculiar e sen límites que connota o seu nacionalismo que como definiron Plácido Castro ou Tobío (tradutores comprometidos coma el) é un movemento, ante todo civilizado e do que poderían fluír a riqueza de ideas que nega o magma globalizador, expresando esa necesaria vontade de ser nós no mundo, nun mundo de humanidade.

